

Prof. dr hab. Wiesław Karolak

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH

Im. Eugeniusza Gepperta

we WROCŁAWIU

Wydział Rzeźby i Mediacji Sztuki

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Lilianny Leń

Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji

Rozprawa: w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dane personalne, daty oraz miejsce ukończenia studiów, dotychczasowa działalność.

Mgr Lilianna Leń jest absolwentką Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, gdzie w 2019 roku na Wydziale Malarstwa I Rzeźby uzyskała tytuł magistra sztuki. Dyplom zrealizowany pod okiem Prof. Piotra Komorowskiego w zakresie fotografii na kierunku Mediacja Sztuki.

W 2020 roku została zatrudniona w charakterze wykładowcy w Pracowni Słowa i Obrazu. W 2021 roku została asystentką w Pracowni Komunikacji Twórczej. W 2022 roku otworzyła w Katedrze Mediacji i Sztuki autorski przedmiot *Udostępnianie sztuki osobom ze szczególnymi potrzebami*.

Studia artystyczne poszerzyła w latach 2015 -2017 o obszar fotografii w Międzynarodowym Forum Fotografii KWADRAT.

Podjęła również współpracę z Centrum Sztuki WRO. To otworzyło przed Lilianną Leń dostęp do najnowszych tendencji w sztuce współczesnej. Ta współpraca ugruntowała profesjonalny wymiar prowadzonych przez Liliannę Leń warsztatów twórczych kierowanych do różnorodnych środowisk.

Przebieg realizacji pracy doktorskiej.

Pracę doktorską *Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji* Lilianna Leń poprzedziła pracą badawczą nad problematyką zaburzeń audialnych, wpisujących się w nurt *disability art*.

Dla wyjaśnienia *Tinnitus aulis* to szумы uszne, to doznania dźwiękowe pochodzenia endogennego. Szумы uszne nie pochodzą z otoczenia, mają charakter subiektywny.

W tym miejscu warto nadmienić, że praca *Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji*

bazuje na osobistych doświadczeniach autorki, którą w wyniku silnego stresu dotknęła ta jednostka chorobowa. Kiedy wymienione doznania dźwiękowe stały się dla Pani Lilianny bardzo uciążliwe postanowiła zagłębić się w problemy innych osób, którym towarzyszą takie doznania.

Pani Lilianna Leń przeprowadziła szereg wywiadów i obserwacji, które pomogły stworzyć możliwość jej późniejszej pracy w obszarze szeroko pojętej tkanki społecznej. Jednocześnie postanowiła zbadać potencjał sztuki jako bezpiecznej przestrzeni terapeutycznej.

Rozprawa doktorska Pani Lilianny Leń *Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji* to obszerny zestaw prac z obszaru pozanormatywnej percepcji audialnej. Prace te mają charakter doświadczenia otoczenia dźwiękowego dla/i przez ludzi dotkniętych niedosłuchem, i nadwrażliwością słuchu.

Uwaga autora recenzji.

Przed kilkoma latami miałem przyjemność recenzować prace doktorską Pana Michała Justyckiego głuchoniemego studenta ASP w Katowicach. Przed pisaniem recenzji postanowiłem wziąć udział w *Festiwalu Ślimakowe Rytm*y w Kajetanach (Centrum Leczenia Niesłyszących). Wtedy to kontakt z niesłyszącymi i niedosłyszącymi przybliżył mi problematykę, z którą Pan Michał Justycki zmierza się na co dzień.

Teraz zdecydowałem się pisać recenzję pracy *Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji* Lilianny Leń w celu dalszego wzbogacenia mojej wiedzy w obszarze pracy z osobami sprawnymi inaczej.

Praca artystyczna.

Lilianna Leń w ciągu kilku lat zrealizowała ogromną ilość przedsięwzięć artystycznych.

O wszystkich można długo i oczywiście pozytywnie.

Pani Lilianna swoją działalność artystyczną skupia głównie na fotografii, ale poszerza o inne media, na przykład są to instalacje artystyczne, performance.

Mnie osobiście niezwykle zafascynowała metaforyczna instalacja *Z jednego grama ziaren maku wyrosnie tysiąc roślin*. W tej instalacji główną rolę odgrywa praca dźwiękowa, oddająca doświadczenie audialne artystki, któremu towarzyszą szумы uszne. Realizacja została wykorzystana jako pretekst do spotkania z osobami dotkniętymi audialnym nadmiarem.

Omawiając realizacje Pani Lilianny Leń nie należy wymienić znakomity performance *Bicie piany*. Praca ta jest formą alarmu, zwraca uwagę na trapiące nas problemy, które, jak uderzenia metalowej, kuchennej różgi w puste naczynia, rezonują najbardziej wewnątrz ludzkiego ciała.

W twórczości Pani Lilianny Leń ważną rolę odgrywa maska i maskowanie. Interesuje ją forma komunikacji w sferze psychologicznej, jako objaw maskowania zaburzeń.

Tutaj wróć do fotografii Pani Leń. W tym przypadku do trzech czarno-białych fotografii cyfrowych. Są to fotografie wzburzonych wód wartkiego strumienia. Realizując te fotografie autorka dotarła do informacji o objawie *tinnitus*. Był to objaw towarzyszący szumom usznym objawiający się tak zwanym śniegiem optycznym, czyli zaburzeniom widzenia.

Rozmiar, jakość i ocena rozprawy.

Praca Pani Lilianny Leń to ogromne i interesujące przedsięwzięcie.

Praca została napisana na 43 stronach i zawiera trzy rozdziały.

Rozdział pierwszy to *Zróznicowanie percepcji*. Rozdział drugi *Inspiracje artystyczne, teoretyczne i kuratorskie*. Rozdział trzeci *Tinnitus Auris. Sztuka maskowania i demaskacji*.

Taki układ pracy stanowi znakomite ujęcie tematu.

Chciałbym podkreślić trafnie dobraną bibliografię.

Oryginalność dokonań badawczych i wiedza teoretyczna.

Struktura pracy doktorskiej Lilianny Leń jest swoistą *konstrukcją*, która ma swój wyraźny początek, a jej procesualność manifestuje się w kolejnych etapach.

Praca stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego i naukowego, jest oryginalnym dokonaniem twórczym w obszarze sztuk plastycznych, edukacji i upowszechniania.

Uzasadnienie nadania stopnia doktora .

Na pytanie: czy praca doktorska spełnia warunki określone w art. 187 ust. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2023, poz. 742) odpowiadam:

Rozprawa doktorska Pani Lilianny Leń stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oraz wykazuje wiedzę Kandydatki w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy pedagogicznej, naukowej i artystycznej.

Akceptuję dorobek naukowy i postawę badawczą Pani Lilianna Leń.

Dorobek ten oceniam bardzo dobrze.

W pełni akceptuję część teoretyczną, metodologię i opis badań.

Praca Pani Lilianny Leń spełnia wymogi ustawy i rekomenduję doktorantkę do dopuszczenia do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

Uzasadnienie.

Zachwyca mnie wnikliwość przesłań i profesjonalizm działań autorki recenzowanej pracy.

Na wyróżnienie zasługuje to, że nie mamy do czynienia tylko z *zimnymi badaniami naukowymi*.

W tym przypadku spotkałem się z precyzją badań prowadzonych w miły, ciepły, przystępny sposób dla osób zajmujących się sztuką i z poza branży.

I co najważniejsze, Pani Lilianna Leń stworzyła projekt działań zasługujący na podzielenie się tą koncepcją z szerszym, nie tylko akademickim środowiskiem.

Rozprawa doktorska Pani mag Lilianny Leń jest ofertą dla nauczycieli, metodyków, arteterapeutów, studentów wielu specjalności pedagogicznych i edukacji artystycznej. Z takiego materiału, jak z przewodnika, korzystać mogą wszyscy, którzy pracują z ludźmi niedosłyszącymi, a także głuchymi.

Wiesław Karolak

Łódź, 15. 07. 2024